

Statskole. Naar man saa spørger — og der er ret skjøn Enighed om at reise dette Spørgsmaal —: Skal det være en grundtvigiansk Skole, da svarer Grundtvigianerne Nei, og for saa vidt stemmer dette jo med, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds ikke vil; men der ligger dog ganske vist underforstaaet i dette Nei — og det fortænkter jeg dem ikke i efter den Udvikling, Sagen har faaet — at Grundtvigs Betragtning, at den Livsanskuelse, han har efterladt sine Elever, skal være den Suredeig, som gjennefylder hele Deigen; men De Herrer, der arbeide for denne Sag, vilde, hvis de fik Lovgivningsmagten og Regjeringen til at binde nogle hundrede Tusinder Kr. om Alret til denne Skole, ikke kunde give os den ringeste Garanti for, at det vilde blive Tilfældet. Men kommer Tid, kommer Raad, og det forekommer mig, at denne Sag i Sommer er tagen paa en mere ædruelig, jævn dansk Maade. Højskolen har nu bestaaet i 30 Aar og derover og har gjort en god Gjærning; det er let at sige, at de, der have indført den, kunde have gjort det bedre, men hvem kunde have gjort det bedre? Og det er ogsaa et Gode med dens Gjærning, at de have en levende Fornemmelse af, at der kunne de ikke standse, de maa videre, og de have da paa det samme frie Grundlag søgt at oprette en saadan Forskottelses-Skole, en Skole, hvor Ungdommen, naar den en Vinters Tid eller to har uddannet sig paa en sædvanlig Højskole, kan fortsætte i Løbet af et Par Aar (Afskydelse af Røfød) — ja, ikke Alle ere saa lykkelige stillede som det ærede Medlem fra Bornholm, der kan anvende hele sit Liv til Studier; det er kun Faa, der ere saa heldige stillede. Altsaa: ovenpaa Alt dette at bygge en Forskottelses-skole og see at faae det til at vore paa samme Frihedsgrund, det bør Vi se paa i nogle Aar, saa er der mulig Betingelse for andre Former, som kunne bringe endnu videre omkring og føre Tanken ud i Livet i en endnu fyldigere Skikkelse. Jeg nærer nu ikke Tvivl om, at de Kræfter, der tage dette Arbejde op, have Dygtighed nok; men jeg vilde ønske, efter hvad jeg har læst om denne Sag fra den oprindelige Fader til den, Grundtvig, at disse Mænd ogsaa ville have praktisk Dygtighed nok til at bringe det Udbytte ud af en saadan Skole, som det egentlig efter Alt, hvad der er skrevet om den, har været Tanken, at den skulde give. Det er nemlig ikke noget Ensidigt, Grundtvig har villet have frem ved denne Skole. Han har f. Ex. sagt: Historie og Poesi, navnlig

Jædrelandets, at det ganske vist maa være Hovedsagen, men Skolen maa ikke indskrænke sig til visse Fag, den maa skænke Jædrelandets nærværende Tilstand, dets Statsforfatning, Love og Indretninger saavel som dets Handel og Søfart, Næringsgrene og naturlige Beskaffenhed en god Del af sin Opmærksomhed. Jeg kunde nævne mange Exempler paa saadanne Udtalelser, men jeg tror dog ikke, at theoretisk dannede Lærere altid have været i Stand til at løfte denne Opgave, og jeg tror, vi maa ønske at vore Højskolemænd noget mere, end hidtil har været Tilfældet, i det praktiske Liv ville vise os en noget større Nytte af den Højskolebannelse, de have faaet, end vi hidtil have kunnet spore i vort Land. Den danske Blødhed kan være en meget yndig Egenkab; men det er min Overbevisning, som det for Resten ogsaa er mange varme Højskolemænds, at man kunde frygte for, at Noget af det, der tilegnes, modtages paa en saadan Maade, at det ikke fremmer Karakteren, Aligtsfølelsen, Arbejdslysten og den praktiske Sands, men maaske snarere fører den danske Blødhed — jeg siger ikke, det er almindeligt, men der er fremkommet Antydninger af noget Saadant — over i Begrebet Blødagtighed. Det er min Overbevisning, at Danmark kan vel bestaa uden et befættet Kjøbenhavn, men det kan ikke bestaa, hvis vort Folk bunder i Blødagtighed. Højskolen har en stor Gjærning iblandt os og har udrettet meget Godt; men jeg tror, det var ønskeligt, om man ogsaa vilde se paa, hvad Nytte den kan gjøre vort hele praktiske Liv gennem det, den har med at gjøre, den Ungdom, der kort Tid efter, at den har forladt Skolen, paa mangfoldige Maader maa tage Del i Livet. — Der er af en æret Taler, min ærede Ven fra Barde (Kruse), hvis Foredrag jeg hørte med stor Interesse, gjort den Bemærkning til mig, at jeg var gaaet ud fra, at der skulde ansættes en Lærer ved den yngste Klasse og en anden ved den ældste; thi ellers vilde jeg ikke kunne faae ud, at Læreren efter dette Lovforslag vilde faae mindre Arbejdstid, end han tidligere har haat. Heri gjør det ærede Medlem mig dog Uret. Nei, jeg har ganske vist forstaaet det saaledes, at der fremdeles ogsaa kun skal være 1 fast Lærer ved Almuehøjskolen 2 Klasser, den ældste og den yngste. Nu er det befalede Timeantal 5 Timer daglig fra 1ste November til 1ste Marts; regner man altsaa 17 Uger à 30 Timer, bliver det 510 Timer og 6 Timer daglig fra den 1ste Marts til den 1ste November (Kruse: Og saa Gymnastiken!), jeg skal nok komme til det